

2010. gada jūnijs

Vides izpētes programmas priekšlikumu kopsavilkums pastāvīgajam savienojumam pāri Fērmanbeltam (no viena krasta uz otru)

Darbības apjoma pārskata kopsavilkums

Versija latviešu valodā

2010. gada jūnijs

Vides izpētes programmas priekšlikumu kopsavilkums pastāvīgajam savienojumam pāri Fērmanbeltam (no viena krasta uz otru)

Darbības apjoma pārskata kopsavilkums

Darbības apjoma pārskata kopsavilkuma versija angļu valodā ir tulkota deviņās Baltijas jūras reģiona valstu valodās. Ja angļu valodas versijā un kādā no tulkotajām versijām ir pretrunas, vērā tiek ņemta versija angļu valodā. Tulkotajām versijām ir tikai informatīva funkcija.

Femern
Sund ≈ Bælt

Landesbetrieb Straßenbau und
Verkehr Schleswig-Holstein
Niederlassung Lübeck

Sagatavoja: Anders Højgård Petersen (redaktors)

Rediģēja: Susanne Koss

Apstiprināja: Anders Jensen

Femern A/S – June 2010

Ilustrācijas un fotogrāfijas: Femern A/S

ISBN 978-87-92416-10-0

Co-financed by the European Union
Trans-European Transport Network (TEN-T)

Darbības apjoma pārskata kopsavilkums

Šajā darbības apjoma pārskatā ir aprakstīts pētījumu saturs un apjoms tiem dabas un vides apstākļiem, kas jāveic saistībā ar pastāvīgā savienojuma pāri Fēmarnbeltam projekta plānošanu.

1. Ievads

2008. gada 3. septembrī Dānija un Vācija parakstīja līgumu par pastāvīgā savienojuma būvniecību pāri Fēmarnbeltam. 2009. gadā abas valstis šo līgumu ratificēja. Dānija ir atbildīga par Fēmarnbelta savienojuma plānošanu, izstrādi, finansēšanu, būvniecību un ekspluatāciju, un tai ir jāsedz lietotāju finansētā savienojuma izmaksas.

Dānija būs vienīgais pastāvīgā savienojuma īpašnieks un uzturētājs.

Dānija apstiprinās projektu no savas puses un Vācija apstiprinās projektu no savas puses.

Pastāvīgais savienojums pāri Fēmarnbeltam ir augstas prioritātes projekts saistībā ar Eiropas transporta tīkla paplašināšanu, un Eiropas Komisija jau ir paziņojusi par ES līdzekļu piešķiršanu no Eiropas komunikāciju tīkla programmas (Trans-European Network Programme — TEN) vairāk nekā 2,5 miljardu Dānijas kronu apjomā laika periodam no 2007. līdz 2013. gadam.

2018. gadā pastāvīgo savienojumu ir paredzēts atvērt satiksmei.

2009. gada aprīlī Dānijas satiksmes ministrs uzticēja veikt pastāvīgā savienojuma projekta plānošanu valstij pilnībā piederošajam uzņēmumam Femern A/S.

Projekta ietekme uz vidi tiks novērtēta saskaņā ar līgumu un valsts likumdošanas aktiem. Novērtējumā tiks ņemtas vērā arī starptautiskās tiesiskās prasības un piemērojamā prakse. Papildus citām tēmām novērtējumā tiks parādīta projekta pārrobežu ietekmes, lai iegūtu pastāvīgā savienojuma pāri Fēmarnbeltam apstiprinājumu.

Dānijas Satiksmes ministrija uzdeva Femern A/S veikt vides pētījumus, kas ļautu noteikt, aprakstīt un novērtēt projekta ietekmi uz vidi. Rezultāti tiks aprakstīti Fermen A/S veidotā IVN pārskatā.

Vācijā galvenie autoceļu un dzelzceļu projekti tiek atļauti, apstiprinot plānu, kas atļauj tehnisko projekta plānošanu, projekta atrašanās vietu un visu projekta ietekmēto sektoru un interešu kopumu, ieskaitot apkārtējās vides intereses gan būvniecības, gan ekspluatācijas posma laikā. Tādējādi IVN pārskats veido daļu no Vācijas kopējā projekta lietojuma, un to novērtēs atbildīgā iestāde.

Kā ietekmes uz vidi novērtējuma pamats tiks veikts darbības apjoma novērtējuma process. Procesa mērķis ir pieņemt lēmumu par vides pētījumu un novērtējuma metodēm, saturu un apjomu. Pašreizējā darbības apjoma pārskatā Femern A/S sniedz pētījumu programmas priekšlikumu, lai to varētu apstiprināt Dānijas un Vācijas atbildīgās iestādes.

Atbilstoši Espo konvencijai, uzaicinājumu piedalīties konsultācijās saņems arī Baltijas jūras reģiona valstis. Dānijā par konsultēšanu ir atbildīga Vides ministrija, iesaistot Telpiskās un vides plānošanas aģentūru.

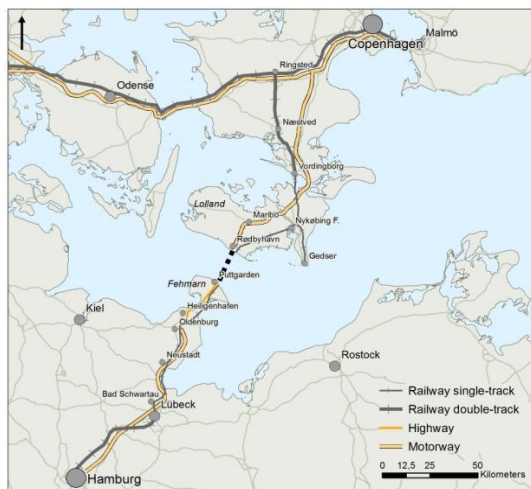
Tādēļ darbības apjoma pārskats tiek izdots vienlaikus notiekot konsultācijām Dānijā, Vācijā un citās Baltijas jūras valstīs. Ir noteikts 11 nedēļu ilgs konsultāciju periods, kas sākas 2010. gada 21.06 un beidzas 2010. gada 06.09.

Pēc tam, kad Dānijā tiks pabeigts konsultāciju periods, satiksmes ministrs, vienojoties ar vides ministru, izveidos konsultāciju memorandu, kur apkopos viedokļus par konsultācijās saņemtajām atsauksmēm. Darbības apjoma pārskats un konsultāciju memorands veido galīgo pamatu vides izpētes programmai, kuru projekta sakarā veiks Femern A/S.

Vides izpētes rezultāti tiks apkopoti IVN pārskatā, kuru ir paredzēts izdot konsultāciju perioda laikā apmēram 2011. gada beigās. Pēc tam, kad tiks pabeigts konsultāciju periods, satiksmes ministrs, vienojoties ar vides ministru, izveidos konsultāciju memorandu, kur apkopos viedokļus par konsultācijās saņemtajām atsauksmēm. Pēc tam tiks publicēts galīgais IVN pārskats.

IVN pārskats tiks iekļauts kā priekšlikuma daļa Dānijas Būvniecības likumam.

Vācijā IVN pārskats būs plāna apstiprināšanas procesa daļa, kas iepriekš tekstā ir minēts kā priekšnoteikums, lai atbildīgās iestādes kopumā apstiprinātu šo projektu.

1. attēls. Fēmarnbelts un tam tuvumā esošie apgabali

2. attēls. Fēmarnbelts, Puttgardene un Redbøhavna

2. Projekta apraksts

jebkuru nelabvēlīgu ietekmi uz vidi. Vissvarīgākā ir izkārtojuma vides optimizācija, struktūra (izstrāde) un būvdarbu metodes.

Kā vienu piemēru izstrādes optimizācijai var minēt tilta starpbalstu un torņbalstu modernizāciju, lai samazinātu jūras straumju radīto ietekmi. Būvniecības posma laikā, veicot ekskavācijas metožu izvēli un darbu saskaņošanu un vienlaicīgi ņemot vērā bioloģiski mainīgos periodus, tiks nodrošināta efektīva ietekmes novēršana. IVN pārskatā tiks izpētītas optimizētās alternatīvas.

Saskaņā ar vietējām un starptautiskajām prasībām, vides izpēte parādīs projekta tiešo, netiešo, kopīgo, īstermiņa un ilgtermiņa, ilgstošo un īslaicīgo ietekmi uz vidi.

Vārds *vide* šeit nozīmē cilvēkus, faunu, floru, augsni, ūdeni, gaisu, klimatu, ainavu, materiālās vērtības un kultūras mantojumu, kā arī šo faktoru savstarpējo mijiedarbību.

Vārds *kumulatīvās ietekmes* nozīmē pastāvīgā savienojuma radīto ietekmi uz vidi saistībā ar citu līdzīgu projektu un darbību radīto ietekmi uz vidi. Vērā tiks ņemta arī pozitīvā, nelabvēlīgā un pārrobežu ietekme uz vidi.

Metode

Parasti vides izpētes sastāv no divām daļām — no pamata izpētes, kas apraksta pašreizējo vides stāvokli projekta teritorijā un ap to, un no paredzētās ietekmes uz vidi apraksta un novērtējuma.

Detalizētas pamata izpētes tiks veiktas, izmantojot vislabāko pieejamo tehnoloģiju, piemēram, automatizētas mērīšanas bojas, no gaisa veiktu putnu un jūras zīdītāju skaita izpēti, ar radaru veiktu putnu migrācijas izpēti un straumju un ekoloģisko savienojumu detalizētu modelēšanu.

Attiecīgi projekta ietekmes uz vidi novērtējums tiks veikts, apvienojot ekspertu novērtējumus, atbilstošas ietekmes izpēti un ietekmes modeļu aprēķinus. Novērtējuma procedūru var iedalīt četros secīgos posmos, kuros tiek novērtēti šādi jautājumi:

- Atbilstošu vides faktoru vai komponentu nozīmīgums.
- Vides faktoru vai komponentu jutīgums atbilstoši noteiktai ietekmei.
- Iespējamās ietekmes veids un apjoms.
- Paredzamās ietekmes nozīmīgums.

Novērtējumi tiks apkopoti salīdzinošā analizē, kurā prioritāte tiks piešķirta dažādiem risinājumu modeļiem saskaņā ar viedokli par vidi.

Izpētes teritorija

Lai varētu novērtēt projekta ietekmi uz vidi pilnā ģeogrāfiskā apjomā, izpēte tiks veikta teritorijās, kas neatrodas tiešā pastāvīgā savienojuma tuvumā.

Izpētes teritorija uz sauszemes tiks noteikta vairāku kilometru attālumā ap piekļuves konstrukcijām un tā aptvers teritoriju, kurā pastāvīgais savienojums varētu radīt ietekmi uz vidi.

Jūrā izpētes teritorija aptvers visu Fēmarnbeltu un tam blakus esošās *Natura 2000* teritorijas. Tomēr praksē izpētes teritorijas lielums atšķirsies atkarībā no izpētē atklātajām problēmām. Piemēram, tiks izpētītas iespējamās izmaiņas ūdens apmaiņā Baltijas jūras vidusdaļā.

4. Vides izpētes apjoms un saturs

Tiek prognozēts, ka iespējamā ietekme uz vidi būvniecības posmā visvairāk būs novērojama tieši saistībā ar būvdarbiem, tādēļ visticamāk tā būs īslaicīga. Eksploatācijas laikā radītos ietekmes gadījumus var iedalīt tādos, kurus radījusi ilglaicīgu iekārtas konstrukciju klātbūtne, un tādos, kas radīsies iekārtas eksploatācijas laikā, ieskaitot pa savienojumu plūstošo satiksmi. Tālāk tekstā ir pieejams īss pamata izpētes un novērtējamo problēmu apraksts. Šie apraksti ir daļēji sadalīti atbilstoši ietekmētajiem vides faktoriem.

Cilvēki (iedzīvotāji)

Gan Fēmarnā, gan Lollandē netālu no plānotā pastāvīgā savienojuma atrodas mazpilsētas un lauku ciemati, bet nav nevienas lielas pilsētas vai rūpniecības rajonu. Fēmarnas biznesa struktūrā galvenā nozīme ir tūrismam, prāmju satiksmei un lauksaimniecībai. Lollandes biznesa struktūrā galvenā nozīme ir lauksaimniecības un pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem, bet svarīga ir arī prāmju satiksme un tūrisms.

Pamata izpētē galvenokārt tiks ņemtas vērā ap savienojumu izvietotās dzīvojamo māju, ar uzņēmējdarbību un tūrisma saistīto ēku atrašanās vieta, kā arī parādīts, kā tūristi un pastāvīgie iedzīvotāji izmanto šīs teritorijas, tostarp atpūtai. Tiks parādīta arī, piemēram, jau esošā satiksmes trokšņa un gaisa piesārņojuma radītā ietekme uz vidi.

Projekta iespējamās ietekmes novērtējums tiks koncentrēts uz cilvēku veselību un vispārējo labklājību, ieskaitot esošās uzņēmējdarbības un atpūtas iespēju uzturēšanas iespējas. Tiks parādītas šādas galvenās problēmas:

- Būvdarbu un pēc tam arī savienojuma eksploatācijas radītā trokšņa, vibrācijas, gaismas un gaisa piesārņojuma nozīmīgums, ieskaitot satiksmes palielināšanos. Novērtējumā būs iekļauta ietekme uz dzīvojamo māju teritoriju un atpūtas teritoriju kvalitāti.
- Piekļuve atpūtas teritorijām un to kvalitāte kā zemes gabala īslaicīgas un ilglaicīgas izmantošanas sekas, kā arī ēku un citu ilgtermiņa struktūru klātbūtne.
- Cilvēkiem radītais risks negadījumu izraisīto piesārņojumu gadījumā.
- Ainavai radīto vizuālo izmaiņu nozīmīgums teritorijā ap savienojumu.
- Cita veida vides faktoru ietekmes nozīmīgums.

Saskaņā ar Dānijas likumiem, novērtējumā tiks iekļautas arī visas Dānijas suverenitātei radītās socioekonomiskās sekas, kas varētu rasties cita veida vides faktoru ietekmes rezultātā. Kā piemēru šeit var minēt ietekmi uz tāda veida uzņēmējdarbību kā zvejniecība, tūrisms un lauksaimniecība.

Jūras vide

Fēmarnbelts ir Belthaveta daļa, kas savieno Baltijas jūru ar Kategatu. Ēresunda apkārtnē atrodas Mazā Belta un Lielā Belta jūras šaurumi, kā arī Ķīles līcis un Mēklenburgas līcis.

Dziļākajā vietā Fēmarnbelts ir apmēram 30 metrus dziļš, un projekta teritorijā Belta šauruma platums svārstās no 18 līdz 25 km. Gan Lollandes, gan Fēmarnas piekrasti veido smilšainas pludmales, vietumis ar kraujām, jo ir uzstādīti piekrastes aizsprosti, kas aizsargā zemu esošo aizzonu.

Ūdens kvalitāti Fēmarnbeltā ietekmē apkārtējos ūdeņos esošās biogēnas vielas, un vētru laikā jūras gultnē rodas nogulumu virpuļi, kas pasliktina ūdens caurredzamību. Spēcīgo straumju un viļņu iedarbības dēļ, tāda bezmugurkaulnieku un mazo zivju apdzīvota iesakņojusies veģetācija kā jūraszāles Fēmarnbeltam nav raksturīga. Tomēr gar Lollandes krastu ir sastopams daudz Vidusjūras ēdamgliemeņu.

Nozīmīgākās zivis ir mencas, plekstu dzimtas zivis, brētliņas un reņģes. Fēmarnbelta teritorijā regulāri ir sastopami arī trīs veidu jūras zīdītāji (cūkdelfīni, roņi un parastie roņi).

Pamata izpētē tiks iekļauti dziļuma un jūras gultnes apstākļi, piekrastes forma, hidrogrāfija (temperatūra, sāļums un straumes), ūdens kvalitāte, planktons, jūras gultnē esošie dzīvnieki un augi, kā arī zivju, cūkdelfīnu, roņu un putnu biotopi un klātbūtne.

Novērtējumā tiks iekļauta būvdarbu iespējamā ietekme uz ūdeni, zemi (t.i., jūras gultni) un floru un faunu, ieskaitot bioloģisko daudzveidību, galveno nozīmi piešķirot šādiem jautājumiem:

- Ekskavācijas darbi un aizpildīšanas ietekme uz jūras gultni, dzīvniekiem un augiem, kā arī ietekme uz jūras gultnes morfoloģiju un tās dzīvnieku un augu biotopiem.
- Nogulumu izplatīšanās ietekme uz ūdens kvalitāti, augu un dzīvnieku dzīves ciklu gan tad, ja nogulumi tiek suspendēti ūdenī, gan arī tad, ja nogulumi atrodas jūras gultnē.
- Iespējamie traucējumi, kurus zivīm, jūras zīdītājiem un putniem radītu kuģu kustība, ekskavācijas darbi un citi būvdarbi. Fēmarnbeltā straumes un dabiskās ūdens apmaiņas izmaiņas Baltijas jūrā, ko radītu tilta starpbalsti un citas ilglaicīgas konstrukcijas. Tilta starpbalstu un citu ilglaicīgu struktūru kā mākslīgu rifu funkcionēšana, kas var veicināt vietējo jūras dzīvnieku un augu dzīves apstākļu uzlabošanu.
- Kuģošanas radītās sadursmes, kas, iespējams, atstātu ietekmi uz jūras vidi.

Putnu migrācija

Fēmarnbelts atrodas divu Eiropas putnu galveno migrācijas maršrutu teritorijā. Vienu no maršrutiem izmanto putni, kas dzīvo uz sauszemes, vairojas Skandināvijā un pavasarī un rudenī šķērso Beltu, lai migrētu attiecīgi uz ziemeļiem vai dienvidiem. Tas attiecas uz daudzām mazo putnu un plēsīgo putnu sugām. Otrs migrācijas maršruts ir pāri Beltam austrumu un rietumu virzienā. Šo maršrutu izmanto liels skaits ūdensputnu, piemēram, zosis, pīles un bridējputni, kas vairojas Skandināvijā un teritorijās tālāk uz austrumiem, bet ziemā apmetas Vadenzē, kas atrodas Dānijas, Vācijas un Nīderlandes piekrastē.

Pamata izpēte nodrošinās vispusīgu skatu uz putnu migrāciju Fēmarnbeltā. Galvenā uzmanība vides novērtējumos tiks pievērsta tam, vai tilta savienojums pāri Fērmanbeltam ietekmēs gājputnus, kļūstot par šķērslī, kas aizkavē putnu migrāciju vai piespiež tos mainīt maršrutu.

Vide uz sauszemes

Gan Lollandē, gan Fēmarnā ainava un lauku teritorijas ap piekļuves teritorijām galvenokārt ir līdzenas un intensīvi apstrādātas lauksaimniecības platības. Kā izņēmumu var minēt Redbī, Redbīhavnas un Putgardenes pilsētas, kā arī vairākus lauku ciematus. Tomēr piekrastēs pārsvarā ir dažādas dabas teritorijas, piemēram, aizsprosti gar Lollandes piekrasti un tiem blakus esošie mitrāji, kā arī lagūnas un purvaini apgabali Fēmarnas austrumu pusē. Apstrādātajās teritorijās atrodas lauku aizsardzības joslas, grāvji un liels skaits dīķu, kas nodrošina dažādu augu un dzīvnieku, piemēram, kukaiņu, varžu un krupju biotopu.

Pamata izpētēs tiks pievērsta uzmanība teritorijai, kas atrodas vairākus kilometrus ap plānotajiem uzbūrumiem, piekļuves ceļiem u.tml. Izpētēs tiks uzskaitīti un aprakstīti atbilstošie ģeoloģiskie nosacījumi, augu un dzīvnieku dzīves cikls, gruntsūdeņi, ūdensceļi, ezeri un dīķi, kā arī gaisa pašreizējā kvalitāte.

Iespējamās ietekmes uz vidi novērtējumos tiks pievērsta uzmanība šādiem jautājumiem:

- Tieša ietekme uz augsni, augu un dzīvnieku dzīves ciklu, kas varētu rasties kā ekskavācijas un būvdarbu sekas.
- Fiziskās izmaiņas ezeros, dīķos un ūdensceļos (grāvjos), kā arī gruntsūdens līmenī.
- Dzīvnieku un augu biotopu īslaicīgs vai ilglaicīgs zudums, izmaiņas vai sadalīšanās, ieskaitot ietekmi, ko savienojums kā šķērslis radītu dzīvnieku maršrutos.
- Dzīvnieku dzīves cikla izjaukšana, kas radusies kā būvdarbu, satiksmes un trokšņa sekas.
- Savienojuma atstātās sekas dabas ainavā.
- Vietējās nozīmes izmaiņas gaisa piesārņojumā, jebkāda veida emisijas un videi bīstamu vielu noplūde zemē, gruntsūdeņos, dīķos un ūdensceļos.

Citi vides faktori

Projektā tiks iekļauta ražošanas procesos un būvdarbu laikā radītās CO₂ emisijas, tostarp izmaiņas iespējamajās CO₂ emisijās nākotnē. Emisiju iespējamās izmaiņas tiks novērtētas IVN pārskatā. Vides izpētēs tiks uzskaitītas materiālās vērtības, piemēram, ostās esošais aprīkojums, ēkas, vēja elektrostacijas, militārais aprīkojums un minerālu resursu krājumi, kā arī novērtēta projekta atstātā ietekme uz šīm vērtībām. Tiks novērtēts arī kuģu un gaisa satiksmes nozīmīgums šajā teritorijā.

Tāpat tiks novērtēta projekta atstātā ietekme uz kultūras mantojumu. Veicot sagatavošanas arheoloģiskās izpētes gan uz sauszemes, gan ūdenī, varēs nodrošināt jau zināmu un pagaidām vēl nezināmu arheoloģisko atradumu dokumentēšanu, un, ja nepieciešams, ikviena atraduma ekskavāciju vai aizsardzību, lai pasargātu no iznīcināšanas.

5. Natura 2000 un īpaši aizsargājamās sugas

Apzīmējums *Natura 2000* attiecas uz Eiropas dabas aizsargājamo teritoriju tīklu, kas noteikts saskaņā ar ES Putnu direktīvu un Biotopu direktīvu. Pastāvīgais savienojums atradīsies *Natura 2000* teritorijā Vācijas teritoriālajos ūdeņos, un rajonos ap savienojumu atrodas vairākas *Natura 2000* teritorijas. Saskaņā ar likumdošanu, atsevišķi tiks veikts neatkarīgs katras *Natura 2000* teritorijas novērtējums.

Biotopu direktīvas 4. pielikums ietver arī to augu un dzīvnieku sugu sarakstu, uz kurām attiecas īpaši stingri aizsardzības noteikumi neatkarīgi no šo sugu atrašanās vietas. Saskaņā ar likumdošanu, tiks veikts neatkarīgs novērtējums, lai noteiktu projekta nodarītos iespējamus kaitējumus šīm sugām. Tiks novērtēta arī ietekme uz citām aizsargājamām vai apdraudētām sugām.